

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 320/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Pochom, Hviezdoslavova 3, Bardejov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Ndc/2/2025 z 12. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8Ndc/2/2025 z 12. februára 2025 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a priznať jej finančné zadost'učinenie a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Okrem toho sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení a uložil najvyššiemu súdu a Mestskému súdu Bratislava II (ďalej len „mestský súd“) povinnosť zdržať sa

výkonu napadnutého uznesenia a dočasne nepokračovať v konaní vedenom na mestskom súde do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na mestskom súde sa pod sp. zn. 37P/107/2023 vedie konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností na čas po rozvode k maloletému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“). Sťažovateľka v priebehu konania podala návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti Okresnému súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) podľa § 39 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý odôvodnila potrebami maloletého, ktorý má v sídle okresného súdu bydlisko, školu, pediatra, ďalších odborných lekárov, rodinu, starých rodičov. Vhodnosť prikázania veci videla i z hľadiska potreby šetrenia pomerov v domácnosti maloletého, keďže maloletý býva s matkou vo Svidníku, ďalej tým, že znalci a odborníci by mohli odmietnuť cestovať veľkú vzdialenosť medzi Svidníkom a Bratislavou, ako aj tým, že ona sama nevlastní motorové vozidlo.

3. Najvyšší súd návrhu sťažovateľky napadnutým uznesením nevyhovel, dôvodiac tým, že ide o niekoľko rokov trvajúce konanie. Prihliadal na najlepší záujem dieťaťa, dĺžku doterajšieho konania a na to, že dosiaľ dvakrát došlo k prikázaniu veci inému súde (uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 1Ndc/7/2021 z 30. júna 2021 a sp. zn. 7Ndc/48/2023 z 31. októbra 2023). Zdôraznil, že každé prikázanie veci zahŕňa v sebe nemalé množstvo administratívnych úkonov spojených so zaslaním spisu, od naštudovania spisu novým sudcom až po nariadenie termínu pojednávania, čo sa nevyhnutne prejavuje v predĺžení konania. Mestský súd začal vo veci konať, vykonal pojednávanie a ďalšie úkony smerujúce ku konečnému rozhodnutiu vo veci. Preto tento návrh posudzoval aj s ohľadom na rýchlosť a hospodárnosť konania a v tomto kontexte aj v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. K námietkam sťažovateľky uviedol, že väčšiu vzdialenosť je možné vyriešiť dopytom na príslušné orgány nachádzajúce sa v obvode, kde je potrebné šetrenie vykonať. Miesto pobytu strany, prekonanie väčšej vzdialenosti na účel dostavenia sa na príslušný súd alebo vynaloženie väčších výdavkov na cestu nevyhodnotil ako výnimočný dôvod, ktorý by opodstatňoval zmenu zákonom stanovenej príslušnosti súdu.

4. Okrem toho ústavný súd z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že v prípade rozvodového konania sťažovateľky nejde o prvé rozhodnutie týkajúce sa príslušnosti súdu a že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou už napadla uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Ndc/48/2023 z 31. októbra 2023 o prikázaní veci. Túto jej ústavnú sťažnosť odmietol uznesením č. k. II. ÚS 305/2024-25 z 11. júna 2024 z dôvodu zjavej neopodstatnenosti, keď návrhu na vydanie dočasného opatrenia ani v tomto prípade nevyhovel.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti prezentuje názor, že napadnuté uznesenie je arbitrárne a že najvyšší súd sa nevysporiadal so všetkými argumentami, ktoré svedčia v prospech delegácie. Iba to, že konanie trvá po dlhý čas nemôže ako argument obstať, pretože neprimeranú dĺžku konania sťažovateľka nezavinila a nemôže ísť na jej ťarchu. Návrh sťažovateľky obsahoval riadne dôvody, ktoré sťažovateľka opakovane uvádza aj v ústavnej sťažnosti, s tým, že bol plne namieste. Najvyšší súd sa však týmito dôvodmi nezaoberal. V napadnutom uznesení absentuje vyjadrenie kolízneho opatrovníka, hoci takéto vyjadrenie bolo urobené a uvedené v poslednom uznesení

o prikázaní veci inému súdu. Napadnuté uznesenie nezohľadňuje konkrétne okolnosti prípadu a je protiústavné. Nevysporiadava sa s neprimeranými negatívnymi dopadmi na sťažovateľku, ktoré odôvodňujú delegáciu (bolestivé diagnózy chrbtice, lekárske správy, znalecký posudok a fakt, že nešoféruje).

6. Sťažovateľka poukázala i na zjavný rozpor v prístupe najvyššieho súdu, keď v roku 2023 na opakovaný návrh otca bola tá istá vec prikázaná mestskému súdu, pričom v tej dobe najvyšší súd ignoroval námietku sťažovateľky o priet'ahoch v konaní. V aktuálne napadnutom uznesení najvyšší súd argumentuje práve neprimeranou dĺžkou konania. Ide pritom o identický prípad a selektívny prístup k oboj účastníkom konania zo strany najvyššieho súdu. Argument o priet'ahoch bol tentokrát použitý výlučne v neprospech sťažovateľky bez bližšieho odôvodnenia nevyhovenia delegácie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd nevyhovел jej návrhu na prikázanie veci okresnému súdu z dôvodu vhodnosti. Sťažovateľka vyčíta napadnutému uzneseniu svojvoľnosť, arbitrárnosť a nedostatok dôvodov, v čom identifikuje porušenie svojich práv.

8. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré je rozhodnutím procesným, a podstatu argumentácie sťažovateľky tkvejúcu v spochybňovaní záveru najvyššieho súdu, je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej, a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. Takéto rozhodnutia preto meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal

ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že v danej veci nejde o takú situáciu, ktorá by bola poznačená excesom.

11. V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné zosumarizovať priebeh doterajšieho konania vedeného striedavo na viacerých súdoch. Dňa 4. februára 2020 sťažovateľka iniciovala na Okresnom súde Bratislava I konanie o rozvod manželstva a o určenie výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletému dieťaťu. Na návrh sťažovateľky najvyšší súd uznesením z 30. júna 2021 prikázal vec Okresnému súdu Svidník (teraz okresný súd, pozn.), zohľadniac skutočnosť, že sťažovateľka mala maloletého zvereného do svojej osobnej starostlivosti, a obaja mali trvalý pobyt vo Svidníku. Následne na návrh otca maloletého a manžela sťažovateľky najvyšší súd uznesením z 31. októbra 2023 prejednanie veci prikázal mestskému súdu. V danom prípade zohľadnil zásadnú zmenu okolností, a to skutočnosť, že maloletý bol na základe právoplatného rozhodnutia súdu (rozsudok Okresného súdu Svidník č. k. 4P/24/2020-1177 z 13. októbra 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 4CoP/10/2023-1802 z 13. júna 2023, právoplatný 28. júla 2023) na čas do rozvodu zverený do osobnej starostlivosti otca. Napriek tomuto právoplatnému rozhodnutiu sa maloletý (bez akejkoľvek zmeny právneho stavu, pozn.) nachádza v osobnej starostlivosti matky vo Svidníku. Z tohto faktického stavu pramenil i návrh sťažovateľky na prikázanie veci okresnému súdu, ktorý sťažovateľka odôvodnila i potrebami maloletého, ktoré má v sídle okresného súdu bydlisko, škodu, pediatra a rodinu.

12. Z textu právnej normy vyplýva, že delegácia z dôvodu vhodnosti podľa § 31 ods. 2 CSP je len fakultatívnou možnosťou. Je teda na úvahe konajúceho všeobecného súdu, či považuje uvádzaný dôvod ako dostatočne významný na prikázanie veci inému súdu, teda na uplatnenie výnimky zo zásady prejednanie veci súdom určeným zákonnými kritériami.

13. Najvyšší súd návrhu sťažovateľky nevyhovel, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil najskôr všeobecnými interpretačnými východiskami pre posúdenie predpokladov prikázania sporu. V rámci nich poukázal na to, že prikázanie veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z ústavne zaručenej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy), ktorý je daný na podklade vopred stanovených zákonných pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti súdov. Zároveň zdôraznil účel inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti, ktorým je predovšetkým zabezpečenie hospodárnejšieho, rýchlejšieho alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšieho a dôkladnejšieho prejednanie veci, ak tak môže urobiť iný ako príslušný súd. Na základe uvedeného nadväzne skonštatoval, že v prejednávanej veci tvrdené skutočnosti nevykazovali charakter takej výnimočnosti, aby založili dôvod na delegáciu veci (body 5 – 8 napadnutého uznesenia). Akcentoval potrebu rýchlosti a hospodárnosti konania s tým, že v danom prípade už dvakrát došlo k delegovaniu veci z dôvodu vhodnosti na iný súd (uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1Ndc/7/2021 z 30. júna 2021, uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Ndc/48/2023 z 31. októbra 2023) a jeho opätovné prikázanie inému súdu by neprimerane predĺžilo konanie a v dôsledku toho by nebolo na prospech maloletého. Mestský súd už totiž začal vo veci konať, vykonal pojednávanie

a ďalšie úkony smerujúce ku končenému rozhodnutiu vo veci. K tomu možno len dodať, že časté rozhodovanie o zmene príslušnosti súdu nenapĺňa celkom princíp procesnej ekonómie.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárne alebo svojvoľné. Najvyšší súd odôvodnil svoj záver o tom, že nebol daný dôvod na delegáciu veci síce v stručnosti, ale napriek tomu spôsobom, ktorý z ústavného hľadiska možno považovať za akceptovateľný. K tomuto záveru dospel celkom zjavne aj s prihliadnutím na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 359/2024 z 2. októbra 2024, v ktorom bolo na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyslovené porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. V tomto náleze ústavný súd poukázal na viaceré zmeny miestnej príslušnosti súdu v napadnutom konaní a konštatoval, že celková dĺžka konania (viac ako 4 roky a 7 mesiacov) je vzhľadom na predmet konania neprijateľná. Argumentácia najvyššieho súdu zdôrazňujúca administratívnu náročnosť opätovného prikázania veci inému súdu a obava z ďalšieho predlžovania konania sa z tohto pohľadu javí prilievajúcou. Ani dôvody vymedzené sťažovateľkou najvyšší súd nevyhodnotil z hľadiska výnimočnosti okolností veci za také, ktoré by celkom jednoznačne a zároveň v súlade so zákonom a ústavným právom na zákonného sudcu odôvodnili vhodnosť prejednanie veci iným než príslušným súdom. V jeho rozhodnutí nebadáť exces z pravidiel pre určovanie miestnej príslušnosti ani rozpor so súdnou praxou, keďže v obdobných prípadoch už najvyšší súd uviedol, že vo všeobecnosti sú problémy tohto druhu (napríklad, že účastník konania nemá bydlisko v obvode miestne príslušného súdu alebo že musí na účel dostavenia sa na súd prekonávať vzdialenosť či vynaložiť už výdavky) skôr bežné a nemôžu byť bez ďalšieho dôvodom na prikázanie veci inému súdu (bližšie pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndc 6/2017 z 25. mája 2017, 4 Ndc 11/2019 z 27. augusta 2019).

15. K námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia ústavný súd uvádza, že na rozhodnutia o procesných otázkach, ako to je v prejednávanej veci (rozhodnutie o návrhu na delegáciu z dôvodu vhodnosti), nekladie také prísne požiadavky ako na rozhodovanie vo veci samej. Odôvodnenie procesného rozhodnutia je v zásade ústavne akceptovateľné, ak poskytuje aspoň stručné odpovede na kľúčové otázky nastolené v návrhu. K zrušeniu takéhoto rozhodnutia ústavný súd pristupuje len výnimočne v prípade zásadného excesu, aký v prejednávanej veci zistený nebol.

16. Ústavný súd rozumie pragmatickým námietkam sťažovateľky a nevylučuje, že najvyšší súd mohol za danej faktickej situácie rozhodnúť aj inak, avšak ako už bolo uvedené, úlohou ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je skúmať skutkový stav v konaní pred všeobecnými súdmi a nahrádzať právne názory a rozhodnutia príslušných všeobecných súdov svojimi vlastnými (m. m. napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Ingerencia ústavného súdu do výkonu rozhodovacej právomoci všeobecného súdu by bola opodstatnená len v prípade, ak by došlo k porušeniu noriem podústavného práva osobitnej ústavnej intenzity, čo však ústavný súd v súvislosti s označeným rozhodnutím najvyššieho súdu nezistil.

17. V záveroch formulovaných najvyšším súdom ústavný súd neidentifikoval arbitrárnosť ani nedostatok náležitého odôvodnenia a už vôbec nie extrémne vybočenie zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľkou označených práv. V napadnutom uznesení nebadáť svojvoľnosť postupu najvyššieho

súdu nemajúcu oporu v relevantných právnych predpisoch vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Preto ústavnému súdu neostávalo iné, než ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (bod 1 výroku tohto uznesenia).

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky z dôvodov už bližšie ozrejmenej v tomto uznesení stratilo opodstatnenie rozhodovanie o jej ďalších návrhoch uvedených v petite ústavnej sťažnosti. Z rovnakého dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani jej návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (pozri § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu implicitne prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Preto návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu